

Věc C-196/20

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

6. května 2020

Předkládající soud:

Landgericht Düsseldorf (Německo)

Datum předkládacího rozhodnutí:

6. dubna 2020

Žalovaná a navrhovatelka v odvolacím řízení

Eurowings GmbH

Žalobkyně a odpůrkyně v odvolacím řízení

Flightright GmbH

[*omissis*]

Landgericht Düsseldorf (zemský soud v Düsseldorfu, Německo)

Usnesení

ve věci

Eurowings GmbH, [*omissis*], Düsseldorf,

žalované a navrhovatelky v odvolacím řízení,

[*omissis*]

proti

Flightright GmbH, [*omissis*] Potsdam,

žalobkyni a odpůrkyni v odvolacím řízení,

[*omissis*]

22. občanskoprávní senát Landgericht Düsseldorf (zemský soud v Düsseldorfu, Německo)

po jednání konaném dne 6. března 2020

[omissis]

rozhodl takto:

Řízení se přerušuje.

Soudnímu dvoru Evropské unie se na základě článku 267 SFEU předkládají následující otázky týkající se výkladu unijního práva:

1. Má cestující „potvrzenou rezervaci“ ve smyslu čl. 3 odst. 2 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91 (Úř. věst. 2004, L 46, s. 1; Zvl. vyd. 07/08, s. 10), pokud obdržel od provozovatele souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy, se kterým uzavřel smluvní vztah, „jiný důkaz“ ve smyslu čl. 2 písm. g) nařízení č. 261/2004, kterým mu byla přislíbena přeprava určitým letem, který je individualizován místem odletu a příletu, časem odletu a příletu, jakož i číslem letu, aniž provozovatel souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy provedl pro tento let rezervaci místa u dotčeného leteckého dopravce a obdržel od něj potvrzení letu?
2. Musí být letecký dopravce považován ve vztahu k cestujícímu za provozujícího leteckého dopravce ve smyslu čl. 2 písm. b) nařízení (ES) č. 261/2004 tehdy, pokud tento cestující sice uzavřel smluvní vztah s provozovatelem souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy, jenž mu přislíbil přepravu určitým letem, který je individualizován místem odletu a příletu, časem odletu a příletu, jakož i číslem letu, avšak provozovatel souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy nezarezoval cestujícímu místo a tím ohledně tohoto letu nezaložil smluvní vztah s leteckým dopravcem?
3. Může „původní plánovaný čas příletu“ určitého letu ve smyslu čl. 2 písm. h), čl. 5 odst. 1 písm. c), čl. 7 odst. 1 věty druhé a odst. 2 nařízení (ES) č. 261/2004 pro účely náhrady škody z důvodu zrušení nebo významného zpoždění letu vyplývat z „jiného důkazu“, který provozovatel souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy vystavil cestujícímu, nebo je k tomu zapotřebí letenka podle čl. 2 písm. f) nařízení (ES) č. 261/2004?

Odůvodnění:

I.

Žalobkyně požaduje od žalované na základě postoupeného práva náhradu podle čl. 7 odst. 1 písm. b) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91 (dále jen „nařízení č. 261/2004“), z důvodu významného zpoždění na přeletu.

Dva zákazníci žalobkyně (dále jen „postupitelé“) si dne 24. října 2017 zarezervovali u cestovní kanceláře zájezdový balíček na Mallorku (Španělsko), který nabízel provozovatel souborných služeb pro cesty, společnost ITS. Tato cesta zahrnovala leteckou dopravu do Palmy de Mallorca a zpět. Zákazníci žalobkyně obdrželi dokument označený jako „cestovní přihláška“ [omissis], v němž byly uvedeny lety žalované, a to zejména let EW 7582 z Hamburku do Palmy de Mallorca dne 22. května 2018, pro který byl uveden čas odletu v 7:30 hodin a čas přiletu v 10:05 hodin (všechny časové údaje jsou uvedeny podle místního času). Zákazníci žalobkyně byli skutečně přepraveni letem žalované s číslem EW 7582 na vzdálenost 1 658 km z Hamburku do Palmy de Mallorca, avšak do cíle dorazili až ve 21:08 hod.

Zákazníci žalobkyně postoupili žalobkyni veškeré nároky na náhradu škody podle nařízení č. 261/2004. Žalobkyně se nyní z titulu jí postoupených práv domáhá, aby jí žalovaná zaplatila částku 800 eur z toho důvodu, že let EW 7582 byl dne 22. května 2018 zrušen. Postupitelé měli podle jejího tvrzení potvrzenou rezervaci na tento let s plánovanými časy letu od 7:30 do 10:00 hodin.

Žalovaná v prvním stupni řízení před Amtsgericht Düsseldorf (okresní soud v Düsseldorfu, Německo) na svoji obranu uvedla, že postupitelé měli na 22. května 2018 potvrzené rezervace na let EW 7582 s plánovanými časy letu od 16:20 do 19:05 hodin. Místa v letadle byla u ní zarezervována dne 17. května 2018 prostřednictvím „bookingheld“ v rámci kontingentu provozovatele souborných služeb pro cesty. Dne 18. května 2018 pak „bookingheld“ označil postupitele jako cestující na zarezervovaných místech v letadle. Let EW 7582 byl uskutečněn se zpožděním na přeletu o dvě hodiny a šest minut.

Amtsgericht žalobě vyhověl a uvedl, že „cestovní přihláška“ provozovatele souborných služeb ITS předložená žalobkyní představuje potvrzení o rezervaci ve smyslu čl. 2 písm. g), ve spojení s čl. 2 písm. f) nařízení č. 261/2004. Podle uvedeného soudu se v tomto případě jedná o „jiný důkaz“ ve smyslu čl. 2 písm. g) nařízení č. 261/2004. Podle tohoto ustanovení postačuje, pokud rezervace byla provozovatelem souborných služeb pro cesty přijata. Z právních předpisů je podle názoru Amtsgericht zřejmé, že podle úmyslu normotvůrce má záležet pouze na hledisku cestujícího a že interní dohody a postupy mezi smluvním a provozujícím leteckým dopravcem nejsou relevantní. To je odůvodněno skutečností, že podle systému odpovědnosti upraveného v nařízení č. 261/2004 nemá povinnost k odškodnění smluvní partner cestujícího, nýbrž provozující letecký dopravce, a normotvůrce zamýšlel zajistit co možná nejvyšší úroveň ochrany cestujícího v letecké dopravě, jakož i účinné používání nařízení. Amtsgericht dále uvádí, že

také podle judikatury Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo) postačuje potvrzení cesty jakožto potvrzení rezervace [*omissis*]. V projednávané věci obsahuje „cestovní přihláška“ předložená žalobkyní prohlášení, že rezervace byla provozovatelem souborných služeb pro cesty přijata a evidována. Kritériu potvrzení rezervace ve smyslu čl. 3 odst. 2 písm. a) nařízení č. 261/2004 nepřísluší naproti tomu žádný zvláštní význam. Z procesněprávních důvodů nezkoumal Amtsgericht argumenty žalované. Konečně je podle uvedeného soudu pro rozhodnutí irelevantní taktéž otázka, zda se jedná o případ zrušení letu nebo jeho významné zpoždění na přeletu, neboť oba mají podle judikatury Soudního dvora stejné právní následky.

II.

Tato analýza může obstát pouze tehdy, pokud má být žalovaná považována za provozujícího leteckého dopravce letu EW 7582 s plánovaným časem příletu v 10:05 hodin a pokud postupitelé měli pro tento let potvrzené rezervace.

1.

Žalobkyně tvrdí, že tomu tak je a podporuje napadené rozhodnutí.

2.

Žalovaná má naproti tomu za to, že postupitelé neměli pro let č. EW 7582 na den 22. května 2018 s plánovaným časem příletu v 10:05 hodin potvrzenou rezervaci. Tvrdí, že rezervaci letu může sice potvrdit rovněž provozovatel souborných služeb pro cesty, avšak je tomu pouze tehdy, pokud k tomu měl oprávnění od leteckého dopravce, nebo pokud u něj sám provedl jištění rezervace. To podle názoru žalované nutně vyplývá z čl. 2 písm. f) nařízení č. 261/2004, neboť pouze v takovém případě může potvrzení vydané provozovatelem souborných služeb pro cesty založit nárok na přepravu. Žalobci podle žalované neprokázali skutečnost, že ITS byla oprávněna potvrdit jejich let s plánovaným časem příletu v 10:05 hodin, ani to, že u ní provozovatel souborných služeb pro cesty provedl pro tento let jištění rezervace. K tomu žalovaná dodává, že nemůže být ani ve vztahu k postupitelům považována za provozujícího leteckého dopravce pro takový let ve smyslu čl. 2 písm. b) nařízení č. 261/2004. K tomu je totiž nezbytný smluvní vztah s postupiteli. Z tohoto ustanovení je podle jejího tvrzení také zřejmé, že letecký dopravce nemůže mít bez svého přičinění vůči určité osobě povinnost podle nařízení č. 261/2004. Je to rovněž potvrzeno čl. 3 odst. 5 druhou větou nařízení. Ohledně letu s plánovaným časem příletu v 10:05 hodin neplnila žádnou povinnost v rámci nařízení.

III.

Úspěch odvolání žalované závisí především na otázce, zda potvrzení rezervace vydané provozovatelem souborných služeb pro cesty, které se nezakládá na stejné rezervaci u leteckého dopravce, vůči němuž je uplatňován nárok na náhradu škody podle čl. 7 odst. 1 nařízení č. 261/2004 („jištění rezervace“), může být

považováno za „potvrzenou rezervaci“ ve smyslu čl. 3 odst. 2 písm. a) nařízení č. 261/2004, dále na tom, zda v takovém případě může být letecký dopravce, u něhož je uplatňován nárok, považován za „provozujícího leteckého dopravce ve smyslu čl. 2 písm. b) nařízení č. 261/2004, a na otázce, zda lze „plánovaný čas příletu“ určitého letu určit na základě takového potvrzení rezervace vydaného provozovatelem souborných služeb pro cesty.

Z důvodu významného zpoždění na příletu mohou cestující požadovat od provozujícího leteckého dopravce náhradu škody, jestliže dosáhnou svého cílového místa určení o tři nebo více hodin později, než je čas příletu původně plánovaný provozujícím leteckým dopravcem (rozsudek Soudního dvora ze dne 19. listopadu 2009, C-402/07, C-432/07, Sturgeon v. Condor a další, bod 69; potvrzený rozsudkem ze dne 23. října 2012 – C-581/10, C-629/10, Nelson v. Lufthansa a další; dále rozsudkem ze dne 26. února 2013 – C-11/11, Air France v. Folkerts, bod 33).

1.

Použitelnost nařízení č. 261/2004 závisí podle jeho čl. 3 odst. 2 písm. a) nejprve na otázce, zda cestující měli „potvrzenou rezervaci pro dotčený let“. Pojem „rezervace“ je definován v čl. 2 písm. g) uvedeného nařízení. Podle tohoto ustanovení představuje „rezervaci“ rovněž „jiný důkaz“ než „letenka“ ve smyslu čl. 2 písm. f) uvedeného nařízení, pokud z něj vyplývá, že rezervace byla provozovatelem souborných služeb pro cesty přijata a evidována. Podle judikatury Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo) může „potvrzená rezervace“ vyplývat rovněž z dokladu vystaveného organizátorem zájezdů, tedy provozovatelem souborných služeb pro cesty, z něhož závazně vyplývá plánovaná letecká přeprava určitým letem, který je individualizován typicky číslem letu a časem [omissis]. Podle názoru senátu vyplývá rovněž ze znění čl. 3 odst. 2 písm. a) ve spojení s čl. 2 písm. g) nařízení, že takový doklad musí stačit k tomu, aby se použilo nařízení č. 261/2004. Pro tento účel není nezbytné, aby rezervační doklad vystavený provozovatelem souborných služeb pro cesty musel být rovněž založen na odpovídajícím „jištění rezervace“ u dotčeného leteckého dopravce.

2.

Podle názoru senátu je však pro nárok žalobkyně na náhradu škody vůči žalované rozhodující to, zda žalovaná provozovateli souborných služeb pro cesty, společnosti ITS Reisen, přislíbila přepravu postupitelů letem EW 7582 dne 22. května 2018 s plánovaným časem příletu v 10:05 hodin, jelikož pouze v takovém případě zamýšlela uskutečnit takto individualizovaný let také jménem provozovatele souborných služeb pro cesty ITS Reisen, který uzavřel smlouvu s postupiteli (čl. 2 písm. b) nařízení č. 261/2004), a je tedy jakožto provozující letecký dopravce tohoto letu pasivně legitimována. Takový úmysl leteckého dopravce však nutně vyžaduje, aby provozovatel souborných služeb předem informoval dotčeného cestujícího o své vůli přepravit jej letem nabízeným leteckým dopravcem okruhu zájemců. V takovém sdělení však spočívá rezervace

ze strany provozovatele souborných služeb. Podle názoru senátu je proto vždy zapotřebí odpovídající „jištění rezervace“ ze strany provozovatele souborných služeb a bez takové rezervace nepostačuje „důkaz“ jím vystavený ve smyslu čl. 2 písm. g) nařízení č. 261/2004 pro účely náhrady škody z důvodu odepření nástupu na palubu, zrušení letu nebo jeho významného zpoždění.

3.

Senát má za to, že „původně plánovaný čas příletu“ ve smyslu výše uvedené judikatury Soudního dvora nemůže vyplývat z dokladu poskytnutého provozovatelem souborných služeb bez vyrozumění dotčeného leteckého dopravce.

„Plánovaný čas příletu“ zmiňuje také čl. 2 písm. h), čl. 5 odst. 1 písm. c), čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 věta druhá a odst. 2 nařízení č. 261/2004. V rozsudku *Air France v. Folkerts* Soudní dvůr rozhodl, že pro účely náhrady škody stanovené v článku 7 nařízení č. 261/2004 se zpoždění musí posuzovat podle plánovaného času příletu do cílového místa určení; pro účely pojmu cílové místo určení odkázal Soudní dvůr v bodě 34 na definici v čl. 2 písm. h) nařízení č. 261/2004. Podle tohoto ustanovení se cílovým místem určení rozumí místo určení na letence předložené na přepážce pro registraci k přepravě nebo místo určení posledního letu v případě přímo navazujících letů. Soudní dvůr tedy pro účely stanovení cílového místa určení vychází z letenky podle čl. 2 písm. f), tedy z oprávnění zaznamenaného na papíře nebo rovnocenného nemateriálního oprávnění vydaného leteckým dopravcem nebo jím oprávněným zprostředkovatelem, a tedy fyzického nebo elektronického dokumentu, který zhmotňuje nárok cestujícího na přepravu. Na „jiný důkaz“ ve smyslu čl. 2 písm. g) nařízení č. 261/2004 („rezervace“) Soudní dvůr neodkázal.

Pokud výše uvedené přeneseme na určení plánovaného času příletu pro účely náhrady škody, dospěli bychom k závěru, že také v tomto případě musí být určující „letenka“ vystavená cestujícímu, takže odlišný údaj uvedený v „rezervaci“ není relevantní. Nejprve je tedy v projednávané věci vyloučena „cestovní přihláška“ postupitelů ze dne 24. října 2017 [*omissis*] jakožto základ pro určení plánovaného času příletu, aniž záleží na tom, zda ji lze vůbec považovat za „potvrzenou rezervaci“ ve smyslu čl. 3 odst. 2 písm. a) nařízení č. 261/2004. Kromě toho nesplňuje „cestovní přihláška“ ani podmínky „letenky“ ve smyslu čl. 2 písm. f) nařízení, jelikož nelze vycházet z toho, že jejím prostřednictvím vydal zprostředkovatel schválený žalovanou „oprávnění“ k přepravě uvedenými lety. „Cestovní přihláška“ umožňuje pouze konstatování, že jejím prostřednictvím mělo být zaznamenáno přihlášení k souborné cestě organizované společností ITS Reisen. Dokument jednoznačně identifikovaný jako „letenka“ v projednávané věci chybí.

V každém případě však podle názoru senátu nemůže „plánovaný čas příletu“ vyplývat z „jiného důkazu“, který vydal provozovatel souborných služeb, jenž není ohledně dotčeného letu vázán smluvním vztahem s leteckým dopravcem.

Plánování letů je totiž pouze věcí leteckého dopravce. Letecký dopravce naplánoval let, pokud jej zaznamenal do svého letového plánu a stanovil tedy místo odletu a cílové místo, časy odletu a příletu, opatřil jej číslem a umožnil jeho rezervaci [omissis]. Dokud nebyla provedena žádná rezervace, tedy rezervace jednoho místa pro takový let, může letecký dopravce plán změnit nebo se rozhodnout, že jej neuskuteční, aniž z toho cestující mohou vyvozovat nároky na náhradu škody; vyplývá to z čl. 2 písm. l) nařízení. Z toho plyne, že „jiný důkaz“ ve smyslu čl. 2 písm. g) nařízení č. 261/2004 vydaný provozovatelem souborných služeb před takovou rezervací nemůže přinejmenším v takovém případě založit nároky na náhradu škody. To hovoří proti názoru, že takový „jiný důkaz“ je vždy dostačující k založení nároků na náhradu škody, jestliže dotýčný letecký dopravce neuskuteční let, který je v něm uveden, nebo jej uskuteční v jiných časech.

4.

K jinému závěru nemůže vést ani článek 13 nařízení č. 261/2004, neboť senátu není jasné, jak by se letecký dopravce, vůči němuž jsou uplatňovány nároky, mohl domáhat regresního nároku u provozovatele souborných služeb, pokud mezi nimi neexistuje žádný smluvní vztah, avšak letecký dopravce musí podle nařízení č. 261/2004 splnit nároky na náhradu škody, které jsou vůči němu vzneseny z důvodu nedodržení letového plánu, který sám vůbec nesestavil. V tomto ohledu nemůže podle názoru senátu vést k jinému závěru ani cíl spočívající v zajištění vysoké úrovně ochrany cestujících (bod 1 odůvodnění nařízení č. 261/2004). Dotýčný cestující se může obrátit na provozovatele souborných služeb, s nímž uzavřel smlouvu, a uplatnit vůči němu regresní nárok na náhradu individuální škody, která mu vznikla tím, že spoléhal na chybné informace provozovatele souborných služeb ohledně plánování letu.

5.

[omissis]

IV.

[omissis]